

Līvija Labrence
Latvijas Akadēmiskā bibliotēka

MISIŅA BIBLIOTĒKAI DĀVINĀTĪE ROKRAKSTI LAIKĀ NO 1990. LĪDZ 1995. GADAM

Rokrakstu krājuma veidošanās Misiņa bibliotēkā saistās ar privātu iniciatīvu, jo 1885. gadā dibinātā Misiņa bibliotēka 40 gadus bija privāta bibliotēka. Paralēli grāmatu krāšanai Misiņš vāca arī rokrakstus, bet K. Egle, pārņemot Misiņa bibliotēkas vadību 20. gados, darbojās jau izveidotas latviešu kultūras iestādes ietvaros. J. Misiņš un K. Egle ir rokrakstu vākšanas tradīciju ievadītāji. Par viņu darbu, par rokrakstu fonda veidošanos, plašāk ir stāstīts 1994. gadā izdotā grāmatā "Latviešu rakstnieku rokraksti Misiņa bibliotēkā".

Savā šodienas ziņojumā īsi apskatīšu rokrakstu fondus, kas saņemti pēdējo piecu gadu laikā. Tie visi ir dāvinājumi, kas saņemti gan no latviešiem Latvijā, gan ārzemēs, gan arī no cit-tautiešiem. Rokrakstu kārtošana, inventarizēšana un aprakstīšana bija mans ikdienas darbs, un šis dienas ziņojums būtu nelie-la atskaite par paveikto. Tā īsti par darbu šeit nevarētu runāt, jo darbs ar rokrakstiem ir nepārtraukti jaunu zināšanu un atziņu iegūšana.

Tāpat kā iepriekšējos gadu desmitos, arī tagad rokrakstu krājumi ietver dažādas zinātņu nozares, saturā ir vispusīgi, jo ir gan zinātnieku, gan rakstnieku, gan sabiedrisku darbinieku un mākslinieku rokraksti un ziņas par tiem.

Gatavojot referātu, domāju par to, kā plašo materiālu darīt pārskatāmu, tāpēc rokrakstu krājumu iedalīju divās lielākās grupās: 1) tie ir no jauna iegūtie zinātnieku un literātu fondi, kādu līdz šim bibliotēkā nebija un 2) papildinājumi pie jau esošajiem fondiem Misiņa bibliotēkā. Vēl jāpapildina, ka darbs

rokrakstu kārtošanā aizvien vēl ietver to rokrakstu apstrādi, kas bibliotēkā bija glabāti ilgu gadu un kuru kārtošana nodaļā ir pirmā nepieciešamība vēl joprojām. Proti, lai ilgi glabātās vērtības pilnībā tiktu apstrādātas un būtu pieejamas lasītājiem. Neapstrādāti rokraksti atklājušies arī 1992. gadā, kad bibliotēka no Skolas ielas pārnāca šajā namā. Pārejot jaunā vietā nekas vairs nevarēja palikt apslēpts. 1989. gadā lasītājiem nodevām Anšlava Egliša rokrakstus, tagad - Žaņa Unāma, Pilsoņu Jēkaba un Jura Puriņa - Līvu Jurkas rokraksti.

1. grupa.

Pie pirmās grupas kā jaunus un apjomā lielākus fondus varu minēt teologa Alberta Freija, vēsturnieka Ulda Ģērmaņa, ģermāņu filoloģes un filozofijas doktores Alises Karlsones, tieslietu doktora Hugo Vitola, literatūras un mākslas arhivu krājēja Zigurda Ritmaņa, tulkotājas Tamāras Zālītes, rakstnieku Artura Baumaņa, Eduarda Freimaņa, Jāņa Kalniņa - Sarmas, Artura Plauža un Dzintara Soduma fondus. Rokrakstu fondi ar vienu vai vairākām vienībām iedibināti lielam skaitam autoru. Tie būtu: Kārlis Ābele, Valdemārs Ancītis, Mudīte Austrīņa, Nikolajs Balabkins, Auseklis Baukšņenieks, Arturs Bērziņš, Līgita Bībere, Mārtiņš Bisters, Oto Bongs, Valda Dreimane, Laura Kalinka, Valdemārs Kārklīšs, Mārtiņš Kalndruva, Edvīns Mednis, Uldis Lasmanis, Astra Moors, Jana Priede, Anna Rancāne, Helmārs Rudzītis, Jānis Rudzītis, Valija Ruņģe, Arnolds Spekke, Jūlijs Students, Māra Svīre, Prezidents Guntis Ulmanis, Urnežus-Lamberga, Jana Vagulāne, Ingrīda Viksna, Alfreds Vilsons, arī rokraksti, kas apvienoti ar nosaukumu - Baltijas Universitāte, Kultūras fonda materiāli (1987) un Latviešu grāmatniecības vēsture.

Nosaucu jaunus fondus, bet to ietvaros, līdz ar rokrakstu iekšējām vienībām bibliotēkā ir ienācis daudz jaunu vārdu, kas 50. gados maz pieminēti un dzirdēti.

Latvijas Universitātes, Teoloģijas fakultātes mācībspēka Alberta Freija fondā tagad glabājas 8 rokrakstu inventāra vienības,

viņa apjomīgais darbs "Latviešu dainu tikumība", "Kārļa Skalbes reliģija un ētika", "Edvarta Virzas reliģiskie un ētiskie uzskati".

Vēsturnieka Dr. Ulda Ģērmaņa fondā ir 21 rokrakstu inventāra vienība. Pati pirmā ir viņa rokraksts "Noklusētas varoņgaitas", ko autors kā jauns students uzrakstījis 1935. gadā, tātad pirms 60 gadiem. Jau tad erudīti pasniegta latviešu strēlnieku tēma, kurai autors daudz pievērsies vēlākos gados. Kādā kārtā rokraksts nonācis bibliotēkā, man nav zināms. Tas pieder pie atradumiem, bibliotēkai pārvācoties. Šis rokraksts man noderēja par ieganstu saintriģēt autoru un varbūt nākotnē cerēt iegūt bibliotēkas fondiem kādu daļu no Dr. U. Ģērmaņa arhīva. Ilgi uz dāvinājumu nebija jāgaida. Mūsu kolēģi viesojās Zviedrijā un atveda U. Ģērmaņa dāvanu - 202 operdziedones Mildas Brehmanes-Štengelē viņam rakstītas vēstules, 67 fotogrāfijas. Jāatzīmē, ka šo rokrakstu saņemšanā nopelni arī Dr. J. Liepiņam, viņa ietekmei un aicinājumam. Esam ieguvuši arī vairākus U. Ģērmaņa aktuālus rakstus, piemēram, "Aktuālais moments Latvijā" un citus.

Ir vietā pateikt, ka rokraksti bibliotēkā ienāk visneiedomājamākos apstākļos. Ar tulkotāju Maiju Andersoni tikos šopavasār Meža kapos, kur viņa kopa M. Brehmanes-Štengelē kapa vietu. Mūsu saruna bija arī par to, ka esam no Dr. U. Ģērmaņa saņēmuši mākslinieces viņam rakstītas vēstules. Un tūlīt es dzirdēju piedāvājumu, vai mēs negribētu glabāt arī Dr. U. Ģērmaņa vēstules māksliniecei? Vai mēs negribētu? Par prieku bibliotēkai un sev esam no Maijas Andersones kundzes ieguvuši kā dāvinājumu 76 U. Ģērmaņa vēstules māksliniecei un 102 tām pievienotās fotogrāfijas. Šobrid glabājam ļoti interesantu dubultsaraksti, turpat kā gatavu materiālu grāmatai.

Ģermāņu filoloģes un filozofijas doktores Alises Karlsones fondā ir 6 rokrakstu inventāra vienības. Kopā ar rokrakstiem saņēmām lielu skaitu viņas fotogrāfiju, kas glabājas Izografikas fondā. Sakarā ar A. Karlsones fondu varētu pastāstīt, ka materiāli nāk no rokas rokā, līdz bibliotēkai tad, kad šajā rindā rodas cilvēki, kas izprot manuskriptu vērtību un nozīmi. Tie

šoreiz ir Justs Karlsons un Uldis Lasmanis. Līdz ar A. Karlsones fondu ir ienākuši materiāli par zinātniekiem Latvijas Universitātes darbības pirmajos gados. Fondā ir Latvijas Augstskolas izsniegtas apliecības ar rektora E. Felsberga un profesoru J. Endzelīna, E. Bleses, A. Tenteļa parakstiem. Atrodam apliecības par A. Karlsones zināšanu papildināšanu Vācijā, Anglijā un Amerikā. Ir A. Karlsoni izsniegtas liecības studiju laikā Minhenē 1923./1924. gadā, apliecība, ka A. Karlsoni ir apvienības "International Federation of University Women" biedre, kā arī "Shady Hill School" (Massachusetts) vēstule - akcepts iepazīties ar šīs skolas darbu. Interesants ir prof. J. Prīmaņa aicinājums iesniegt viņam datus par akadēmiski izglīto latviešu sievietu senčiem. Ir fotogrāfijas, kur A. Karlsoni redzama Latvijas Universitātes zinātnieku vidū.

Tieslietu doktora, LU docenta starptautiskās tiesībās Hugo Vītola fondā ir 17 rokrakstu inventāra vienības. Šo fondu bibliotēkai 1993. gadā dāvināja H. Vītola meita N. Vītola-Diksone. Tajā ir manuskripti par politiskiem, vēstures un mākslas jautājumiem. Fonds ir bagāts, šogad kā jauns dāvinājums ir saņemta H. Vītola disertācija 1942. gadā - "Īpašumtiesiskais stāvoklis Latvijā PSRS okupācijas laikā un šai okupācijai izbeidzoties valsts un starptautisko tiesību gaismā". Par šo fondu man būtu piebilde. Proti, strādājot ar rokrakstiem, ar tiem var iepazīties tikai daļēji. Ne visu var izlasīt. Mēs pagaidām veicam tikai tā saukto rokrakstu viekāršoto apstrādi, bet maz vēl zinātnisko izpēti - satura plašāku atklāšanu un izrakstu kartotēkas veidošanu.

Ar to es saskāros, gatavojot šodienas ziņojumu un H. Vītola fondu tuvāk iepazīstot. Fonds manis pašas kārtots, izrādījās savā ziņā man interesants atklājums, ja ir laiks fondu arī vairāk lasīt.

Rakstot par renesanses laiku Itālijā, par mākslu un māksliniekiem, H. Vītols saista savu redzējumu ar latviešiem, latviešu literatūru un mākslas tēliem. Varbūt viens piemērs varētu mūs interesēt tieši šodien. Runādams par Florenci, Mediči dzimtu, kurai Florence parādā uzplaukumu un cilvēce -

garīgo atmodu, viņš piemin itāļu bibliotekāru **Nikolo Nikolli, nosaukdams to par itāliešu Misiņu.**

Bibliotēka glabā trīs plašākus H. Vitola rakstus par itāļu māksliniekiem - Mikelandželo "Dāvids", Leonardo da Vinči "Svētais vakarēdiens" un Botičelli "Venzs valstība". "Dāvidu" H. Vitols salīdzina ar Lāčplēsi. Tie abi ir līdzvērtīgi, viens ciņā ar Goliātu, otrs - pret lāci.

Manuskriptā ar nosaukumu "Pārdomas par dažiem akmeņiem" ir skarta Grieķijas tēma, kurā vairāki apakšvirsraksti norāda uz pieminēto līniju - Herakls un Lāčplēsis. Herakla ciņa ar Cerberu liekot domāt par attēloto Lāčplēša ciņu Kārļa Žāles veidotajā tēlā Brīvības pieminekli. Manuskriptā daudz interesanta par olimpiskām spēlēm Grieķijā, par to atjaunotāju 1862. gadā Pjēru de Kubertēnu. Interesanti H. Vitola salīdzinājumi ar krievu spartakiādēm. Runājot par Botičelli gleznoto Venus, autors min skaistu sieviešu izmērus 40-30-37 un turpat min 37-24-37 - Amerikas skaistuma karalieni latvieti Māriti Ozeri 1963. gadā.

H. Vitola fondā ir vairāki viņa politiska satura raksti, piemēram, "PSKP un īpašuma tiesības", raksti arī angļu valodā "System and Methods of the Soviet Government", "Evidence of a communist Conspiracy" u. c. Arī franču valodā.

Ir H. Vitolam rakstītas vēstules. Korespondentu vidū ir šādi vārdi: R. Bangerskis, V. Strēlerte, Olga Strunke, Nino Vidbergs, Annija Vitola, Klāra Zāle, Latvijas sūtnis Londonā Kārlis Zariņš, gleznotāja Elza Druja, Anšlavs Eglītis, Rita Gāle, Angelika Gailite, Vilis Hāzners, Andrejs Johansons, Margarita Kovaļevska, Pēteris Ķiķauka, Aina Kraujiete, Edvins Mednis, operdziedonis Jānis Niedra u. c. Ir saglabātas H. Vitola vēstules (noraksti) sūtnim Jūlijam Feldmanim, iesniegums Amerikāņu 7. armijas virspavēlniekam 1945. gada 25. aprīlī Švābijā, Jūlija Feldmaņa 1949. gada 24. februārī Ženēvā iesniegtais "Memorands" (sakarā ar bēgļiem un latviešu leģionāriem Vācijā). Biogrāfisko materiālu daļā ir H. Vitola dienasgrāmatas un piezīmes no 1960. gada līdz 1963. gadam.

Ar 1994. gadu esam sākuši veidot **Zigurda Ritmaņa fondu**. Viņa sūtījumi pienāk Misiņa bibliotēkas vadītājai Annai Šmitei, bet rokraksti tiek nodoti Rokrakstu un reto grāmatu nodaļai. Z. Ritmaņa fondā pašlaik ir 6 rokrakstu inventāra vienības ar dažāda satura manuskriptiem. Ir viņa atmiņu skices par J. Misiņu un K. Egli, sarakstē - Andreja Egliša, Jāņa Klidzēja, Eduarda Sināta, Aidas Niedras, Kārļa Rabāca vēstules. Glabājam vienu Ādolfa Kaktiņa vēstuli Kronis kundzei, kurā ir ziņas par operdziedātāju Jāni Niedru. Z. Ritmaņa sūtījumos ir rokraksti, kurus esam pievienojuši jau bibliotēkā esošajiem rokrakstu fondiem. Tādi ir papildinājumi Pāvila Gruzņas, Artūra Bauņa, Artūra Bērziņa un Niklāva Strunkes materiāliem.

Tulkotājas, literatūrzinātnieces **Tamāras Zālītes** fondā ir 22 rokrakstu inventāra vienības, kuras dāvinājis prof. Jāzeps Eiduss. Fonds satur biogrāfiskus materiālus, fotogrāfijas, dokumentus par T. Zālītes darbu LVU Svešvalodu katedrā, viņas disertāciju "Latviešu daiļliteratūra angļu tulkojumā", atsauksmes par šo darbu un saraksti. Sarakstē liels skaits ir tulkotājas Rūtas Spirss vēstules angļu valodā. Ir materiāli par T. Zālītes piedalīšanos Šekspīram veltītās konferencēs un viņas raksti par Šekspīra darbiem latviešu tulkojumos. Sarakste ar "Deutsche Shakespeare-Gesellschaft" Veimārā. Fondā ir latviešu dzejnieku un rakstnieku darbu tulkojumi angļu valodā. Šeit varētu minēt Āriju Elksni, Albertu Belu, Imantu Ziedoni, Zigmundu Skujiņu, Bruno Saulīti, Miervaldi Birzi, Egonu Livu, Vizmu Belševicu, Gunāru Selgu un Jāni Peteru. Ir atsauksmes par daudziem T. Zālītes literāri-kritiskiem rakstiem un grāmatām.

Rakstnieks **Arturs Plaudis** no Austrālijas bibliotēkai rokrakstus sūtījis jau sākot ar 1973. gadu, un viņš bija viens no pirmajiem, kas bibliotēku iedomāja vēl tajos gados, kad sūtījumi no ārzemēm bija reti un parasti nonāca nevis Rokrakstu nodaļā, bet specfondā. Artura Plauža fondā ir 103 rokrakstu inventāra vienības ar 3484 iekšējām vienībām.

Kopā ar Pēteri Ērmani A. Plaudis kārtoja latviešu rakstnieku biogrāfiju krājumu "Trimdas rakstnieki", kas iznāca 1947. gadā.

No rakstniekiem saņemtās biogrāfijas rokrakstā ir tagad A. Plauža fondā, kopskaitā 44. Plašākās no tām ir P. Ērmanim, Antonam Rupainim, Arvedam Švābem, Fricim Jansonam, Jānim Klīdzējam, Knutam Lesiņam, Miķelim Valteram.

Saņemti ir A. Plauža materiāli par mākslinieku Miķeli Pankoku, Artura Plauža - trimdinieka biogrāfiskas piezīmes "No dienas dienā", kas sāktas 1944. gadā un bibliotēkai nodotas ar piezīmi, ka rokraksts izsniedzams saziņā ar autoru. Atrodam vērtīgu materiālu par Rīgas Skolotāju institūtu.

A. Plauža fondā ir ļoti plaša sarakste - A. Plaudim rakstītas vēstules, kuru liels skaits ir no latviešu rakstniekiem un sabiedriskiem darbiniekiem Austrālijā un citās zemēs, tā atspoguļojot trimdas kultūras dzīvi. Te varētu minēt Jāni Abuču, Ernestu Aistaru, Haraldu Biezais, Māri Bišofu, Andreju Eglīti, Mintautu Eglīti, U. Ģermani, Indru Gubiņu, E. Kalumu, Hugo Kaupmani, Spodri Klauvertu, Jāni Krastiņu (un līdz ar viņa vēstulēm ziņas par Amandu Rebāni-Liberti), Konstantīnu Ozoliņu, Arturu Norieti, Annu Šķēri Daugi (Mariju Bērziņu Polijā ar segvārdu Hanyževska), Vili Štālu, Robertu Zuiku un mākslinieku Jāni Zuntaku.

Ir ļoti daudz vēstuļu, kas A. Plaudim sūtītas no Latvijas, gan iestāžu, gan draugu vēstules. Pavisam Latvijas korespondentu ir 65. Tās ir vēstules, kas no Latvijas ir aizceļojušas uz pasaules otru malu, bet atkal atgriezušās.

2. grupa.

Papildināti ir pavisam 63 esošie rokrakstu fondī, no tiem plašākie ir prof. Jāņa Alberta Jansona un rakstnieka Jāņa Liepiņa fondi.

Prof. J. A. Jansona esošais rokrakstu fonds papildinājies ar 19 rokrakstu inventāra vienībām. Tās šogad bibliotēkai dāvinājis grāmatvēsturnieks Konstantīns Karulis, kas gan nav vienīgais viņa dāvinājums bibliotēkai šīnī gadā. Dāvinājumā ir J. A. Jansona piezīmes un izraksti no grāmatām par dažādu tautu folkloru - maskām, viņa referāts "Die lettischen Maskenzüge",

kas nolasīts 1927./28. gada ziemā pie Dr. Lipsa un prof. Vredes. Fondā tagad glabājas J. A. Jansona "Latviešu dzejas antoloģijas" rokraksts, kā arī četri lielāki J. A. Jansona kultūru un literatūrvēsturiski raksti - "Kaudzītes ar saviem "Mērnieku laikiem" divu laikmetu mijā", "Brāļu Kaudzišu vieta mūsu rakstniecībā", "Kaudzītes Matisa Dziesmiņas" un ""Mērnieku laiki" literatūrvēsturiskā skatījumā". Pie šiem rokrakstiem ir arī J. A. Jansona "Mērnieku laiku" eksemplārs ar viņa piezīmēm uz atsevišķām lapiņām.

Fondā ir profesora darbs "Edvarts Virza un viņa "Straumēni""", kas rakstīts 1935. gadā, bet šeit ir Jansona kundzes pārakstā.

Autora rokrakstā ir apjomīgs manuskripts - "Senču tikums - mūsu tagadnes un nākotnes pamats", grāmatas "Literatūras zinātne" korektūras slejas.

J. A. Jansona rokrakstos ir saglabātas atsauksmes par mūsu folkloristu darbiem - par Ojāru Ambaini, Ancelāni, Krišjāni Anciti, Kārli Arāju, Ritu Drizuli, Aleksandru Jansonu, Jēkabu Vitoļņu, kā arī J. A. Jansona iesniegumi ZA un Literatūras institūta vadībai darba kolēģus aizstāvēt.

Rets ir materiāls ar Rīgas Skolotāju institūta audzēkņu darbiem 1930. un 1931. gadā ar profesora izliktām atzīmēm un paveiktā rakstisku novērtējumu un kļūdu skaidrojumu.

Lielu papildinājumu savam jau agrākajos gados iedibinātajam rokrakstu fondam dāvinājis Dr. Jānis Liepiņš. Pārcilājot sakrājušos manuskriptus, viņš daļu no tiem nodevis bibliotēkai. Ir nākuši klāt vairāki viņa grāmatu manuskripti, atsevišķi raksti, bet dāvināto materiālu lielākā daļa ir sarakste. Ir nākušas klāt 110 Elzas Stērstes vēstules, 188 Vilmas Delles vēstules. Korespondenti - rakstnieki, mākslinieki, sabiedriski darbinieki. J. Liepiņa fondā ir V. Belševicas, M. Bendrupes, M. Birzes, H. Dorbes, Andreja Egliša, J. Klīdzēja, Al. Pelēča, Artura Plauža, V. Tomas, Ingridas Viksnas vēstules. Ilgu gadu sarakste no 1966.-1994. gadam J. Liepiņam ir ar V. Anciti. Nodotajā krājumā ir arī iestāžu, žurnālu redakciju, izdevniecību, Dr. J. Liepiņa darba kolēģu - ārstu vēstules. Ir daudz mākslinieku vēstuļu. To vidū -

A. Artuma, Dzidras Ezergailes, Pētera Gleizdāna, Valijas Liepiņas, Felicitas Pauļukas, Induļa Rankas, A. Veinbahas, Alises Zvirbules vēstules. Satura ziņā vērtīgi rokraksti kā kultūras dzīves atspoguļojums, kā arī pirmie rokraksti no pieminētiem autoriem, kas vispār saņemti Misiņa bibliotēkā. Vēstules nav mašīnrakstā, bet ir rakstītas ar roku kā senos laikos, tāpēc vēl vērtīgākas. Tām klāt vienmēr kas no paša cilvēka. Piemēram, neviena Margaritas Melnalksnes vēstule nav bez skaista putna zīmējuma, kas ir jau vērtība par sevi. Vēstules ir ar pielikumiem - skatu kartiņām no tālām zemēm, kur trimdā apmetušies latvieši, arī ar mākslas darbu reprodukcijām. Ir vēstuļu grupas, kur vēstuļu ir simtos, ir arī autori ar nelielu skaitu vēstuļu. Starp korespondentiem ir mums visiem pazīstami vārdi, bet ir arī tādi, kas man bija mazāk vai pavisam nepazīstami. Varu minēt Margaritu Ausalu, sevišķi Induli Ozolu. Ja latviešiem kādreiz būtu tāda grāmata - "Vēsture par vēstuļu stilu Latvijā", tad no J. Liepiņam rakstītajām vēstulēm varētu gūt paraugam istus šedevrus.

Vēl vietā šodien ir pateikt, ka J. Liepiņš nav tikai rokrakstu dāvinātājs, bibliotēkas lasītājs un tās pasākumu dalībnieks, bet arī Rokrakstu nodaļas tiešā darba veicinātājs. Viņa ietekmē un viņa nopelns ir Dr. Ulda Ģērmaņa un tulkotājas Mildas Grinfeldes rokrakstu saņemšana. Varētu arī teikt, ka rakstnieks Jānis Liepiņš iezīmē līniju, ko savā laikā pārstāvēja Antons Austrīņš, Aleksandrs Čaks un Pēteris Ērmanis, kuriem iegriezti bibliotēkā bija dzīves nepieciešamība.

Iegūtie, dāvinātie rokraksti šo piecu gadu laikā ir pavisam 830 rokrakstu inventāra vienības, bet kopumā 14 198 iekšējās vienības. Tās ir lielas vērtības, liela garīga bagātība, kas ir plūdušas caur manām rokām un apziņu.

Nedaudz par to, kā rokraksti ceļo un atgriežas.

1995. gada pavasarī no Jāņa Rapa (jun.) saņēmām A. Briģaderes vēstules grāmatizdevējam J. Rapam. Šīs vēstules J. Rapa kundze tika nodevusi Paulai Jēgerei-Freimanei un 1944. gadā viņa vēstules paņēmusi līdz emigrācijā Amerikā. Pēc

Jēgeres-Freimanis nāves vēstules nonāca turienes Kultūras fondā, no turienes pie Silvijas Riekstiņas, kura 1994. gadā tās ar savu meitu atsūtīja Inārai Nefedovai uz Rīgu. Tālāk J. Rapa rokās pēc 50 gadiem.

No bijušā Misiņa bibliotēkas darbinieka Bronislava Romanovska, kas dzīvo Jaunzēlandē, saņēmu viņam sūtītas ārsta Ludviga Kalniņa vēstules. Tās bija kursējušas starp tāliem kontinentiem, tagad pārsūtītas uz Latviju un var interesēt Latvijā kādu ārstu plaušu slimībās. Bet kas gan iedomāsies, ka medicīnas vēstures materiāli meklējami arī Misiņa bibliotēkā?

Bibliotēkā bija ienākusi Sieceniēces kundze ar piedāvājumu - nodot bibliotēkai rakstnieces Elvīras Kociņas rokrakstus. Šo rokrakstu ceļošana arī savā ziņā interesanta. Pēc Elvīras Kociņas nāves viņas rokraksti palikuši kalifornietes Nensijas Klivlendas-Bours mājās. Sarunā ar Sieceniēces kundzi noskaidrojās, ka Nensija Klivlenda Kociņas rokrakstus pamazām gadu gaitā nelielās bandrolēs sūtījusi Sieceniēces kundzei - Elvīras Kociņas jaunības draudzenei. Rokraksti viņas mājā krājušies, bet nu pienācis laiks tos atdot bibliotēkai. Savās vēstulēs Nensija Klivlenda raksta, ka jūtoties laimīga un dzīvē ieguvēja, jo savā mūžā esot nākusi saskarē ar latviešiem un latviešu kultūru.

Vēl nedaudz par rokrakstu dāvinātājiem

Latviju apciemo daudzi mūsu tautieši un iepazīstas arī ar bibliotēku. Pagājušajā vasarā mūsu ciemiņš bija Indra Gubiņa. Viņa bija iepriecināta, redzot arhīvā savas grāmatas, kā arī rokrakstu krājumiņu. Atskaņas nebija ilgi jāgaida, jo saņēmām no viņas saraksti ar Anšlavu Eglīti 90. gados, tā paverot vēl kādu nezināmu literāru lappusi.

Līdzīga bija tikšanās ar filoloģijas doktori Veltu Rūķi-Draviņu. Ar interesi viņa lasīja šeit vēl pirms kara rakstītus darbus, ko K. Eglem savā laikā bija nodevusi viņa māte. No zinātnieces esam šogad saņēmuši trīs bezus sējumus ar viņas saraksti laikā

no 1978. līdz 1981. gadam, kur dominē valodnieces sakari ar baltu filologiem pasaulē.

Viesojoties Rīgā, māksliniece-fotogrāfe Maija Lielaus-McDougal piedāvāja izgatavot Misiņa piemiņas istabai fotogrāfijas bromelļas tehnikā galda dekoram. Esam tās saņēmuši tieši bibliotēkas jubilejas priekšvakarā.

Rokrakstu dāvinātāju loks ir plašs un pēdējos gados tas aptver ne tikai Latviju, bet arī tālas zemes. Tie ir gan latvieši, kas kara gados aiznesti svešumā, gan arī cittautieši, kas kaut kādā veidā ir saistīti ar Latviju un tās kultūru. Sūtījumu esam saņēmuši arī no Minhenes, no baltvācu jurista, vēsturnieka Erika fon Nolteina ar viņam sūtītām Imanta Lancmaņa, Ērika Mugureviča un profesora Jāņa Stradiņa vēstulēm.

Gribu uzsvērt, ka dāvinājumi ir dažādi, bet visi vienlīdz vērtīgi. Nozīmīga var būt arī viena lapiņa, viena vēstule. Vienā pašā Anšlava Egliša vēstulē 1949. gadā no Pfullingenas ir 10 spilgti un koncentrēti raksturotas personas - vērtīgas ziņas literatūrkritiķim.

Nupat septembrī sākam saņemt rokrakstu dāvinājumus no tulkotājas Mildas Grīnfeldes, iedibinot viņas rokrakstu fondu Misiņa bibliotēkā. Arī tas notiek Dr. Jāņa Liepiņa ietekmē.

Pats pēdējais saņemtais dāvinājums ir no "Grāmatu Drauga" apgāda dibinātāja Helmāra Rudziša kunga. Viņa fondam nākušas klāt vēl divas rokrakstu inventāra vienības, kas satur 51 viņam rakstītu vēstuli, to skaitā Marisa Vētras, Jāņa Lejiņa, Ilonas Leimanes, Reiņa Birzgaļa, Zentas Liepas, Elzas Klaus- tiņas, Lizetes Skalbes, Annijas Simsones, Elvīras Kociņas un Dzintara Kiršteina vēstules.

Mēs turpinām veidot rokrakstu dāvinātāju sarakstu, kurā šobrīd no jauna nākuši klāt 80 jauni vārdi.

Visiem dāvinātājiem, kas palīdzējuši vairot bibliotēkas rokrakstu fondus, bibliotēkas vārdā silts paldies.

Savu lasījumu beidzot, gribu aicināt klausītājus nākt mums talkā rokrakstu apzināšanā un iegūšanā, latviešu kultūras vērtību saglabāšanā.

Paldies par uzmanību!